

FYLKESMANNEN I AUST-AGDER

Miljøvernnavdelingen

Heiplanen
v/John Jastrej

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
Sak nr. 2010/5874 / PKO

Dato
09.12.2010

HEIPLANEN - KOMMENTARER TIL FORSLAG TIL INNDELING AV NASJONALT VILLREINOMRÅDE OG INNSPILL FRA SETESDALKOMMUNENE.

Fylkesmannen viser til kommunale kart til heiplanprosessen høsten 2010 (www.heiplanen.no/Kart), og innspill, rapport og kart fra Setesdalkommunene (www.heiplanen.no/Dokumenter).

Bakgrunn

Fylkesmannen i Aust-Agder har deltatt aktivt i det planfaglige nettverket tilknyttet Heiplanarbeidet og ønsker å komme med en tilbakemelding i forhold til den interne høringen som har blitt gjennomført i forhold til de enkelte kommunene høsten 2010. Et av hovedmålene med innspillet er å være konkret i forhold til hvilke områder Fylkesmannen i Aust-Agder mener må være med for at kravet til et Nasjonalt Villreinområde skal være dekket. Dette ønsker vi å komme med i god tid før endelig planutkast sendes på høring slik at man kan ta nødvendige hensyn i forkant av den endelige høringen. Det er et stort tidspress i Heiplanarbeidet og det er derfor viktig å være tydelig på eventuelle utfordringer så tidlig som mulig.

Kommentarer til kommunale kart til lokale prosesser.

Først kommenteres kartene til lokale prosesser høsten 2010 slik de ligger presentert på www.heiplanen.no. Etterpå tar man opp Setesdalskommunenes samlede innspill til prosessen.

Åmli kommune.

Fylkesmannen finner at de foreslåtte endringene i planområdet ikke er problematiske. Dette er langt sør og neppe potensielt leveområde.

NVO-området på kartet er noe innskrenket i forhold til kartet fra Skinnarbu. Dette er helt i ytterkant av villreinens leveområde og kan klart diskuteres. Slik det legges opp til i kartet til lokale prosesser sikres dette området med sone C.

Bygland kommune

Fylkesmannen har ingen merknader i forhold til endret plangrense i Bygland kommune. Forslaget til grense for sone C samsvarer med leveområdet på NVS kartet av 15.04.2009. Fylkesmannen har ingen merknader til dette.

Austheia

Grense for sone B, NVO, er ikke problematiske fra grense mot Åmli og nordover til Hovatn sitt sør-østre hjørne. Derfra bør NVO grensen følge grense for kalvings- og sommerbeiteområde videre nordover til grensa mot Valle. Data fra GPS-prosjektet viser at disse kalvingsområdene brukes

aktivt i dag. Det blir galt å legge opp til et nasjonalt villreinområde der disse kalvingsområdene ikke fullt ut er tatt med. Grensa for NVO bør derfor følge Hovatn på østsida av vannet og følge område for kalvings og vinterbeite nordover mot Valle. Slik Fylkesmannen ser det bør NVO minst gå ned til og med dalen der veien går innover mot Årdalen.

Vestheia

Forslaget til grense sone B, NVO, er flyttet vest/ nordvest mot verneplangrensa helt nord mot Valle kommune. Dette medfører at hele Hegglandsheia øst for Lognadalen mot Skomedal – Ose faller ut av NVO. Området er bare sporadisk brukt av bukker de siste 20-30 årene. Ved store bestander i SVR vil dette området kunne være et potensielt bukkeområde.

Valle kommune

Vestheia, SVR

Fylkesmannen mener at grensa for nasjonalt villreinområde bør følge verneområdegrensa fra Bygland kommune til Brokke-Suleskarveien. Fylkesmannen kan akseptere at det marginale området som er markert på leveområdekartet ikke tas med i det nasjonale villreinområdet. Men i forslaget som er sendt til kommunene er grensa for det nasjonale villreinområdet flyttet lenger vest en det som ligger i leveområdekartet fra Skinnarbu. Fra Brokke-Suleskarveien og nord til Uppstad mener Fylkesmannen at man bør tilpasse grensa for NVO til grensene for kommunedelplanen for Brokke og Uppstadutbyggingen, eventuelt følge grensen for det marginale området. Området langs Vigdevasåni og opp mot Everdalen er viktige området for villrein og bør tas med i NVO-området. Videre ligger det som en viktig forutsetning ved utbyggingen i Brokkeområdet at utbyggingen ikke skulle foregå lenger inn på heia. Tur og løyper skulle legges utover mot dalen og nordover mot Uppstadområdet. Det virker derfor merkelig at sone C skal trekkes så langt inn på heia. Fylkesmannen mener at i dette området er forslaget til sone B, NVO, trukket for langt vest.

Fra Uppstad og nord til grensa mot Bykle kommune bør NVO, sone B, følge grensa for leveområdet. Det er spesielt viktig at den Nordøstre foten av Rjuven blir med i NVO og at man sikrer området ytterst i Ljosådalen. Dette er viktige leveområder for rein, og det er viktig at man ikke åpner opp for etablering av hytter oppå dette platået. Ljosådalen er et sentralt kalvingsområde for villrein på Vestheia og må sikres. NVO-grensa, sone B, bør derfor følge leveområdegrensa i dette området.

Valle Austhei

Forslag om sone B er trukket for langt øst. Fra Bygland må grensa for sone B følge leveområdegrensa nord til veien fra Straume til Mjåvatn og videre på toppen av lia nesten nord mot veien opp fra Bjørgum. Derfra bør NVO-grensen følge den orange tusjgrensa på figuren. Dette vil da omfatte sommerbeiter og kalvingsområder og noe buffer mot disse områdene. Dette blir en mellomløsning i forhold til leveområdegrensa og forslaget som ble sendt på intern høring.

Fra det punktet der tusjstrekken treffer leveområdegrensa bør denne grensen følges til Rv45. Dette er viktige beite og kalvingsområder for villrein som bør sikres. Rett nord for Homme kan man trekke grensa for NVO slik at den blir liggende mellom leveområdegrensa og forslag til ny NVO-grensa.

I området øst-sørøst for Brakamo er det tidligere godkjent et lite hyttefelt. Man kan evt. tilpasse NVO grense noe mot dette planområdet.

Fra Rv45 må NVO grensa følge leveområdegrensa nord til Bykle kommune for å sikre trekkområdet ved Bjørnevattn og "det spesielt Viktige området" for villrein nordover mot Bykle. Dette betyr at hele trekkområdet ved Bjørnevattn og markert sone for "spesielt viktige områder" blir innenfor NVO-grensa.

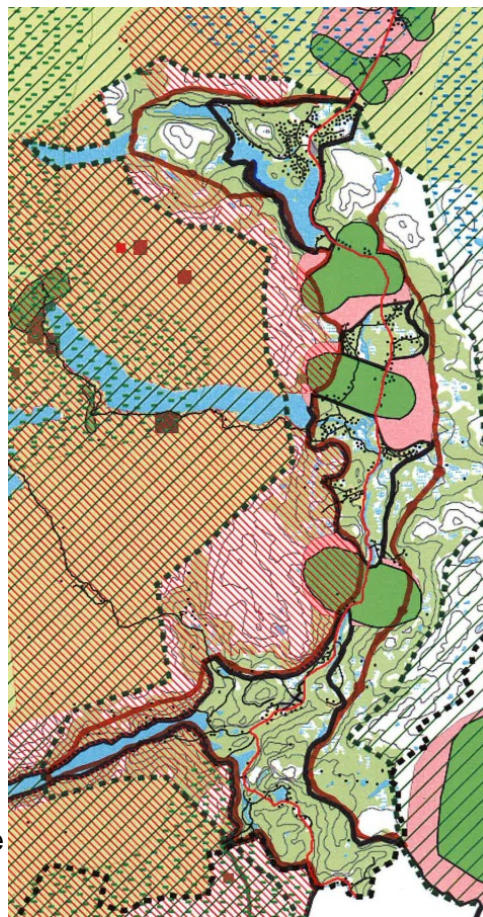
Bykle kommune

Bykle vesthei

Fra kommunegrensa mot Valle må NVO grensa følge leveområdegrensa nord til Botsvatn og langs dette (se kart). Dette er viktige kalvingsområder som bør være med i det Nasjonale villreinområdet. På nordsida av Botsvatn bør nasjonalt villreinområdegrensa legges mellom leveområdegrensa og foreslått grense i kartet. Dette for at de mest sentrale delene av bebyggelsen nord for Botsvatn ikke tas med. Videre nordover bør NVO grensa følge leveområdegrensa mot Byklestøylane, videre forbi Hoslemo og til Vatnedalsdammen.

Det er viktig at kalvingsområdene på Bygdeheia blir med. I forslaget i kommunekartene som er sendt på høring ligger grensa alt for langt vest. Dette er viktige kalvingsområder som bør sikres. Områdene er også vektlagt i kartet som ligger til grunn for ski og løypeplanen i Bykle kommune.

Området mellom Vatnedalsdammen og Hartevatn er svært viktig. Trekksonene og "spesielt viktige områder" må sikres. Her er det godkjent en egen kommunedelplan (Hovden Sør), og NVO-grensene kan tilpasses denne. Forslaget til ny NVO-grense går for langt vest og avskjærer mye av kalvings og leveområdet for villrein. Det er meget viktig at man sikrer arealene inn mot trekkområdene på begge sider. Slik forslaget til avgrensning er i høringsutkastet blir disse sonene liggende som satellitter som ikke knyttes til det NVO. Både trekksonene og de "spesielt viktige områdene" må sikres. Enten kan man legge alt ut som NVO, og legge inn andre områder som omslutes av NVO, evt. sikre disse arealene som foreslått på kartskisse.

Fra sørenden av Hartevatn kan NVO-grensa følge kalvingsområdet til østenden av St. Føresvatn og videre til enden av veien innerst ved Breive. Derfra følger NVO-grensa langs grensa for kalvingsområdet og videre langs leveområdegrensa til Rv9. Grensa her bør tilpasses godkjente planer for utbyggingen ved Breive og den nye skiheisen.

Overgang Bykle Vesthei og Bykle Austhei

Det bør være NVO helt fra Hovden byen til Telemark grense, men grensa bør tilpasses godkjente planer for Hovdeseter (gml. Apartementshotellet) og Fjellbø (ved Lislefjød). Videre må NVO området tilpasses godkjent løypeplan, men arealene mellom løypene bør være NVO-område. Det er svært viktige trekkområder ved Lundane og Lislefjød. Disse områdene, og området som er "spesielt viktig" (rosa på kartet), må sikres. Disse områdene er sentrale for å sikre trekkmuligheter for villrein mellom Austheia og Vestheia og også viktige for å sikre muligheter for å trekke nordover mot villreinen på Hardangervidda. Enten bør NVO grensen krysse Rv9 og henge sammen, ellers bør NVO-området gå til Rv9 på begge sider med de tilpasningene som er referert ovenfor

Bykle Austhei

Den foreslåtte grensa for NVO på Austheia fra Hovden og sørover går for langt øst. Fra Hartevasstjønn bør NVO grensa følge foreslått grense inntegnet på figuren. Det er meget viktig at arealene på begge sider av trekkområdene og de "spesielt viktige områdene" i midtregionen er knyttet sammen med villreinområdet. Utformingen bør ha form som en trakt som leder ned mot trekkområdene. Slik som forslaget er fremlagt på kartskissen, henger ikke trekkområdene sammen med det nasjonale villreinområdet og man har ikke vist noen løsninger for å koble disse sammen. Fylkesmannen er veldig opptatt av at slike hensyn blir tatt.

Området sør for Stavenes ned til Valle grense kan diskuteres.

Innspill fra Setesdalskommunene

Innspillet fra Setesdalskommunene legger opp til tre soneringer. En sone A = dagens verneområde i SVR, en sone B = omsynssone villrein på Setesdal Austhei og en omsynssone B = omsynssone for bygdeutvikling.

Det er mange grunner til at Setesdalskommunene ønsker en slik soneinndeling, men det går helt klart fram at man ønsker klare grenser og at områder der det skal utøves skjønn i forhold til villrein blir minst mulig. Slik Fylkesmannen ser det følger det logisk av et slikt ønske at det området som båndlegges i forhold til villrein (NVO) må bli større når man ikke ønsker en sone der man skal ta skjønsmessig hensyn til villrein. Dette er ikke tilfelle i forslaget fra Setesdalskommunene sett i forhold til det forslaget som man hadde intern høring på. Fylkesmannen i Aust-Agder mener at NVO må bli betraktelig større en foreslått i høring til kommunene hvis man ikke legger opp til en sone C der man skal ta hensyn til villrein i den videre planleggingen. Dette vil også få konsekvenser for en del av de områdene som er drøftet tidligere i dokumentet.

Fylkesmannen i Aust-Agder mener at grensa for NVO bør gå som skissert i gjennomgangen ovenfor. Under kommenteres kort noen av de endringene som er foreslått fra Setesdalskommunene. For en helhetlig oversikt over Fylkesmannens forslag til grense for NVO henvises det til gjennomgangen tidligere i dokumentet.

Bykle kommune

Forslaget sikrer ikke tilstrekkelige villreinens leveområde i kommunen. Området som er markert som villreinområder tar ikke med seg sentrale villreinområder nærmere dalen. Videre er det ikke lagt opp til noen sikring av trekkorridor og spesielt viktige villreinområder. Forslaget slik det presenteres på kartet vil ikke sikre mulighetene for villrein til å trekke i øst-vest og nord – sør. Utveksling av dyr mellom Aust og Vestheia vil derfor bli svært vanskelig.

I forslaget legges det også opp til at det skal være en del av bygdeutviklingssona nordover fra Hovden inn til Sloaros. Fylkesmannen finner det vanskelig å godta en slik bygdeutviklingszone inn til Sloaros. I dag ligger det en løype inn til Sloaros i løypeplanen. Denne løypa, og løypene ved Lundane og Galten og videre på østsiden, skal stenges hvis SNO mener det er villrein i området. Dette er sentrale villreinområder og må inngå i et nasjonalt villreinområde.

Forslaget til NVO på Austheia ligger for langt øst og viktige vinterbeiteområder er ikke tatt med i forslag til NVO. Dette er helt urealistisk og ikke i tråd med den soneringen som er lagt til grunn i arbeidet med løypeplanen for Bykle. Det er tatt med for lite vinterbeiteområder på Austheia og forslaget bør ligge lenger ned mot dalen (se forslag under Bykle kommune ovenfor).

Valle kommune

I forslaget fra Setesdalskommunene legges det opp til en bygdeutviklingszone ved St. Bjørnevatn. Fylkesmannen aksepterer en utbygging tilsvarende det som ligger i kommunedelplanen for Bjørnevatn. Samtidig viser bl.a. GPS-data at dette er et meget viktig trekkområde for villrein på Austheia, og at Rv 45 er en barriere som forsinker villreinen i sitt trekk nord og sør. Fylkesmannen mener at å legge opp til bygdeutvikling utover det som det er åpnet for i kommunedelplanen for Bjørnevatn ikke er forenelig med de sentrale villreinteressene som er i området. Dette området bør være en del av NVO, og området mellom de enkelte hyttene bør også inngå i NVO.

Ljosådalen nordvest i Valle kommune er et viktig kalvingsområde for villrein på Vestheia. Slik forslaget fra Setesdalskommunene presenteres på kartet er store deler av dette området ikke med i det nasjonale villreinområdet. Dette er vanskelig å godta. Det er også viktig at de nordøstre delene av Rjuven, med fjellfoten, sikres.

Når det gjelder avgrensning i forhold til Brokkeområde vises det til kommentarer under Valle vesthei ovenfor. Områdene rundt Vridevad og oppover mot Everdalen er viktige områder for villrein og grensa bør følge grensa for det marginale villreinområdet på leveområdekartet.

Bygland kommune

Fylkesmannen viser til gjennomgang under Bygland kommune ovenfor.

Oppsummering / utfordringer

Trekkorridorer

Fylkesmannen mener det er svært viktig at man får sikret områdene nord i Setesdalen på en slik måte at villreinen også sikres adkomst til selve trekkorridorene. Slik det er tegnet på kartene i dag er arealene i tilknytning til trekkorridorene, og selve trekkorridoren, ikke sikret på en tilfredsstillende måte. Reinen vil trenge et område ned mot trekkorridoren for å sikre adkomsten til disse områdene. Det er trolig hensiktsmessig med et område formet som en trakt ned mot korridorene der tuten på trakten er selve korridoren.

Bjørnevatnområdet er utfordrende i forhold til trekk nord-sør på Austheia. Området vest for Bjørnevatn er det enighet om at må vernes mot utbygging. GPS-merket rein viser tydelig at det Rv45 er en barriere i forhold til nord-sør trekk selv om reinen trekker over veien. Når reinen trekker over veien bruker den i stor grad de arealene som ligger rett vest for St. Bjørnevatn. Slik Fylkesmannen ser det er utbyggingen av dette området, med det som ligger i vedtatt kommunedelplan, på et slikt nivå at man vanskelig kan godta ytterligere utbygginger her. Fylkesmannen mener derfor at dette området bør tas med i det nasjonale villreinområdet, og at arealet mellom hyttene er å betrakte som nasjonalt villreinområde.

På samme måte som på Austheia er trekkområdene på Vestheia i tilknytning til Steinsbuskaret og Brokke – Suleskarveien viktig at man sikrer at villreinen fortsatt har mulighet til å bruke. Disse områdene skal sikre utveksling mellom dyr nord og sør på Vestheia.

Beite- og kalvingsområder

Fylkesmannen mener at sentrale beite og kalvingsområdene bør være en del av det nasjonale villreinområdet. Vinterbeiteområdene på Vestheia ligger grovt sett på kanten ned mot Setesdal og på Austheia nord – nordvest mot Hovden og Midtregionen. Dette er viktige områder som må sikres. Sør på Austheia ligger også sentrale kalvings og sommerbeiteområder som må sikres. En del av disse arealene kan diskuteres, men hovedtyngden av disse områdene må sikres innenfor nasjonalt villreinområde.

Inndeling i soner

Avgrensningen av områdene er også knyttet opp til om man ønsker en sone C der villrein skal tillegges vekt eller kun omsynssoner for villrein og bygdeutvikling. Slik Fylkesmannen ser det følger det logisk av et ønske om kun to soner (sone for bygdeutvikling og sone for villrein) at det området som båndlegges i forhold til villrein (NVO) må bli større hvis man ikke ønsker en sone C der man skal ta skjønnsmessig hensyn til villrein.

På planfaglig nettverksmøte 15. november i Kr.sand ble det også diskutert å opprette en ny sone C som en ren hensynssone der man kan styre ferdsel men ikke tillate etablering av nye hytter. Disse områdene vil trolig bli mindre, og vil eventuelt ligge utenpå nasjonalt villreinområde som en buffersone i forhold til sårbare områder inne i det nasjonale villreinområdet. Samtidig vil man trolig kunne redusere arealet der man skal utøve skjønn i forhold til forslaget som er sendt på intern høring.

Med hilsen

Jan Atle Knutsen
fylkesmiljøvernssjef

Per Ketil Omholt
rådgiver